

Lag om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel m.m.

Sammanfattning

Finansutskottet behandlar Riksbankens framställning 2008/09:RB3 om att riksdagen bör anta en ny lag som anger att femtioöresmyntet upphör att gälla som lagligt betalningsmedel samt att lagen om avrundning av vissa öresbelopp ändras så att avrundningen sker till närmaste krontal.

Utskottet tillstyrker Riksbankens förslag om att femtioöring bör upphöra som lagligt betalningsmedel den 30 september 2010. Den nya lagen bör träda i kraft den 1 oktober 2009. Riksbanken får därmed ett år på sig att informera allmänheten om indragningen av femtioöringen. Utskottet tillstyrker också Riksbankens förslag om att lagen om avrundning av vissa öresbelopp bör ändras så att avrundningen, efter att femtioöringen tagits ur myntcirkulationen, sker till närmaste krontal. Förslaget innebär att slutsiffrorna ett t.o.m. fyrtionio avrundas nedåt och slutsiffrorna femtio t.o.m. nittionio avrundas uppåt. Ändringen bör träda i kraft den 1 oktober 2010.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Slopande av femtioöringen som lagligt betalningsmedel	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Framställningen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Riksbankens lagförslag	9
<i>Bilaga 3</i>	
Yttrande från Europeiska centralbanken	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Slopande av femtioöringen som lagligt betalningsmedel

Riksdagen antar Riksbankens förslag till

1. lag om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel,
2. lag om ändring i lagen (1970:1029) om avrundning av vissa öresbelopp.

Därmed bifaller riksdagen framställning 2008/09:RB3.

Stockholm den 19 mars 2009

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp), Per Åsling (c) och Gunnar Andrén (fp).

Redogörelse för ärendet

I framställning till riksdagen 2008/09:RB3 föreslår Riksbanken att femtioöringen upphör att gälla som betalningsmedel den 30 september 2010. Anledningen är bl.a. att användningen av femtioöringen minskat och att cirkulationen av femtioöringar i ekonomin är låg. Undersökningar visar också att en majoritet av allmänheten anser att femtioöringen inte längre behövs som betalningsmedel. Även handelsintresseorganisationer och bankerna anser att femtioöringen bör tas bort. För att Riksbanken i god tid ska kunna informera allmänheten om indragningen av femtioöringen bör lagen om upphörande träda i kraft i god tid före den 30 september 2010, helst ett år i förväg, dvs. den 1 oktober 2009.

Riksbanken föreslår också att lagen om avrundning av vissa öresbelopp ändras så att avrundningen, efter att femtioöringen tagits ur myntcirkulationen, sker till närmaste krontal. Förslaget innebär att slutsiffrorna ett t.o.m. fyrtionio avrundas nedåt och slutsiffrorna femtio t.o.m. nittionio avrundas uppåt. Ändringen bör träda i kraft den 1 oktober 2010.

Europeiska centralbanken (ECB) har lämnat ett yttrande över Riksbankens förslag. Yttrandet bifogas till betänkandet.

Utskottets överväganden

Slopande av femtioöringen som lagligt betalningsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller Riksbankens förslag att femtioöringen ska upphöra som lagligt betalningsmedel den 30 september 2010. Dessutom bifaller riksdagen att lagen om avrundning av vissa öresbelopp ändras så att avrundningen, när femtioöringen tagits ur myntcirkulationen, sker till närmaste krontal.

Riksbankens framställning

Riksbanken föreslår i 2008/09:RB3 att femtioöringen avskaffas som lagligt betalningsmedel. Anledningen är att det finns tydliga indikationer på att användningen av femtioöringen minskat och att cirkulationen av femtioöringar i ekonomin är låg. Undersökningar visar också att en majoritet av allmänheten anser att femtioöringen inte längre behövs som betalningsmedel. Även handelns intresseorganisationer och bankerna anser att femtioöringen bör tas bort.

En indragning av femtioöring kräver att riksdagen beslutar om en lag om att femtioöringen ska upphöra som lagligt betalningsmedel. Av regeringsformen och riksbankslagen (1989:1385) framgår att Riksbanken har ensamrätt på att ge ut mynt och att bestämma utformningen av mynten. I 5 kap. 2 § riksbankslagen anges att mynt får ges ut med valörerna femtio öre, en krona, fem kronor och tio kronor. Däremot är det upp till riksdagen att besluta om s.k. demonitisering, dvs. att ett visst mynt ska upphöra att vara lagligt betalningsmedel.

En indragning av femtioöringen kräver också att riksdagen beslutar om ändring i lagen om avrundning av vissa öresbelopp (1970:1029). Eftersom en krona blir lägsta myntvalör när femtioöringen avskaffas måste avrundningen ske till närmaste krontal, i stället för som i dag då avrundningen sker till närmaste krontal eller femtio öre. Förslaget innebär att örestal ska avrundas till närmaste hundratal. Slutsiffrorna ett t.o.m. fyrtionio avrundas nedåt och slutsiffrorna femtio t.o.m. nittionio avrundas uppåt.

Riksbanken föreslår vidare att femtioöringen upphör som lagligt betalningsmedel den 30 september 2010. För att Riksbanken i god tid ska kunna informera allmänheten om att femtioöringen dras in bör riksdagen fatta beslut om de föreslagna lagarna i god tid före den 30 september 2010, helst ett år i förväg, dvs. den 1 oktober 2009.

När femtioöringen upphört som betalningsmedel ska en period följa då det ska gå att lösa in de ogiltiga mynten i bankerna (som sedan löser in dem i Riksbanken). Längden på denna period bestäms senare av Riksbanken. När perioden löpt ut kan myntet inte längre lösas in. Myntet bör då betraktas som metallskrot och lämnas in till återvinning.

I samband med att femtioöringen tas bort kommer Riksbanken också att ta bort bestämmelserna om femtioöresmyntet i Riksbankens föreskrifter om rikets mynt (1989:61).

Europeiska centralbankens yttrande

Riksbanken har begärt och fått ett yttrande av Europeiska centralbanken över förslaget om femtioöringen (se bilaga 3).

I korthet framför ECB följande synpunkter:

- Det är viktigt att den föreslagna ändringen blir känd för allmänheten i god tid, och att det finns en tillräckligt lång tidsperiod mellan den dag då ett lagförslag om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel antas och den dag då myntet faktiskt upphör att vara lagligt betalningsmedel.
- Det bör också finnas en tillräckligt lång tidsperiod under vilken allmänheten kostnadsfritt kan lämna in femtioöresmynt.

Ytterligare information

Riksbankens direktion beslutade i mars 2008 att göra en översyn av den svenska sedel- och myntserien. Översynen bedrivs i fem delprojekt. Det nu aktuella förslaget är resultatet av delprojekt 2 – Behovsprövning av 50-öresmyntet.

Den s.k. styrgruppen för delprojekt 2 redovisar resultaten av sina undersökningar i en pm (dnr 2008-903-ADM). I pm:en behandlas bl.a. eventuella ekonomiska effekter av att femtioöringen slopas. Enligt styrgruppen får ett slopande av femtioöringen inte några större effekter på inflationen. Konsumentprisindex (KPI) beräknas genom att Statistiska centralbyrån varje månad samlar in uppgifter av det ej avrundade priset på olika varor. Detta innebär att KPI endast kommer att påverkas om det oavrundade priset förändras till följd av att femtioöringen slopas. Styrgruppen bedömer det som osannolikt att detta skulle ske i en sådan omfattning att det nämnvärt påverkar KPI.

Enligt styrgruppen innebär ett slopande av femtioöringen vidare att Riksbankens inköpskostnader för mynt blir lägre (även om efterfrågan på kronor sannolikt stiger något), samtidigt som Riksbankens, bankernas och handelns kostnader för mynthanteringen sjunker. Vissa engångskostnader uppstår emellertid för t.ex. information, transporter, återvinning av ogiltiga mynt samt omställningar av myntmaskiner och kassaapparater. Styrgruppen beräknar att indragningen av femtioöringen kommer att kosta Riksban-

ken 10–15 miljoner kronor. I likhet med vid tidigare myntindragningar förutsätts att bankerna och handeln själva bär de kostnader som uppstår i deras respektive verksamheter.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har inget att invända mot Riksbankens framställning. Utskottet tillstyrker därför Riksbankens förslag att femtioöresmyntet upphör att gälla som lagligt betalningsmedel den 30 september 2010 samt att lagen om avrundning av vissa öresbelopp ändras fr.o.m. den 1 oktober 2010 så att avrundningen fr.o.m. denna tidpunkt sker till närmaste krontal. För att bl.a. Riksbanken i god tid ska kunna informera allmänheten ska lagen om att femtioöringen upphör som lagligt betalningsmedel träda i kraft den 1 oktober 2009.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2008/09:RB3 Lag om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel m.m.:

Riksdagen antar Riksbankens förslag till

1. lag om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel,
2. lag om ändring i lagen (1970:1029) om avrundning av vissa öresbelopp.

BILAGA 2

Riksbankens lagförslag

Förslag till Lag om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel

Riksbanken har följande förslag till lagtext.

Härigenom föreskrivs följande.

Femtioöresmyntet ska upphöra att vara lagligt betalningsmedel den 30 september 2010.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2009.

Förslag till Lag om ändring i lagen (1970:1029) om avrundning av vissa öresbelopp

Riksbanken har följande förslag till lagtext.

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1970:1029) om avrundning av vissa öresbelopp ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Ingår i belopp som *skall* betalas öretal, *som ej är delbart med femtio*, skall detta avrundas till *delbart med femtio*. Därvid *skall* slutsiffrorna ett till och med *tjugofyra och femtio*en till och med *sjuttiofyra* avrundas nedåt samt *tjugofem till och med fyrtonio och sjuttiofem* till och med *nittionio* uppåt.

Ingår i belopp som *ska* betalas öretal *ska* detta avrundas till *närmaste hundratal*. Därvid *ska* slutsiffrorna ett till och med *fyrtonio* avrundas nedåt samt *femtio* till och med *nittionio* uppåt.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2010.

BILAGA 3

Yttrande från Europeiska centralbanken

EUROPEISKA CENTRALBANKENS YTTRANDE

av den 4 februari 2009

på begäran av Sveriges riksbank

om ett lagförslag om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel

(CON/2009/8)

Inledning och rättslig grund

Den 29 december 2008 mottog Europeiska centralbanken (ECB) en begäran från Sveriges riksbank om ett yttrande över ett lagförslag om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel (nedan kallat lagförslaget).

ECB:s behörighet att avge ett yttrande grundas på artikel 105.4 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och artikel 2.1 andra strecksatsen i rådets beslut 98/415/EG av den 29 juni 1998 om nationella myndigheters samråd med Europeiska centralbanken rörande förslag till rättsregler¹, eftersom lagförslaget rör betalningsmedel. I enlighet med artikel 17.5 första meningen i arbetsordningen för Europeiska centralbanken har detta yttrande antagits av ECB-rådet.

1. Syftet med utkastet till föreskrifter

Enligt lagförslaget ska 50-öresmyntet upphöra att vara lagligt betalningsmedel efter den 30 september 2010. Bakgrunden till förslaget är att det finns tydliga indikationer på att användningen av myntet minskat och att det har låg cirkulation.

Denna förändring nödvändiggör även en ändring av lag (1970:1029) om avrundning av vissa öresbelopp så att avrundning i framtiden måste ske till närmaste krontal.

2. Allmänna kommentarer

Enligt 9 kap. 14 § regeringsformen har Sveriges riksbank ensamrätt att ge ut sedlar och mynt. Av 5 kap. 1 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank framgår att sedlar och mynt som ges ut av Sveriges riksbank är lagliga betalningsmedel. Allmänna regler om penning- och betalningsväsendet, såsom beslut om att vissa svenska sedlar och mynt ska upphöra att vara lagliga betalningsmedel ska däremot meddelas genom lag som antagits av Sveriges riksdag.

¹ EGT L 189, 3.7.1998, s. 42.

Tioöresmyntet demonetarerades genom lag (1991:1190) om tioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel. Äldre femtioöresmynt som präglats med stöd av lagar och föreskrifter före den 1 oktober 1992 demonetarerades genom lag (2004:863) om äldre femtioöresmynts upphörande som lagligt betalningsmedel².

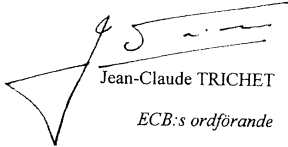
Sveriges riksbank har nu, förutsatt att riksdagen antar lagförslaget om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel, fattat ett principbeslut om att femtioöresmynt inte längre ska vara lagligt betalningsmedel.

ECB noterar att Riksbanken gjort en omfattande utredning av huruvida femtioöresmyntets behövs samt undersökt hur myntet används, om det behövs och vilka kostnader myntet medför. Man har även tagit hänsyn till synpunkter från allmänheten, större banker, handelsintresseorganisationer samt värdetransportföretagen. Riksbanken har beskrivit vilka konsekvenser ett ogiltigförklarande av myntet skulle få, hur efterfrågan på andra mynt skulle påverkas samt vilka följder detta skulle få för den allmänna prisnivån. Riksbanken diskuterar huruvida konsumentprisindex kan påverkas om femtioöresmyntet inte finns kvar³.

ECB anser det viktigt att den föreslagna ändringen blir känd för allmänheten i god tid, och att man har en tillräckligt lång tidsperiod mellan den dag då ett lagförslag om femtioöresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel antas och den dag då myntet faktiskt upphör att vara lagligt betalningsmedel. Man bör även ha en tillräckligt lång tidsperiod under vilken allmänheten kostnadsfritt kan lämna in femtioöresmynt.

Detta yttrande kommer att offentliggöras på ECB:s webbplats.

Utfärdat i Frankfurt am Main den 4 februari 2009.

Jean-Claude TRICHET
ECB:s ordförande

² Se ECB:s yttrande CON/2004/17 av den 17 maj 2004 på begäran av Sveriges riksbank över två lagförslag om vissa äldre sedlar och mynt som upphör att vara lagliga betalningsmedel.

³ Se Riksbankens rapport *Behovsprövning av 50-öresmyntet*. DNR 2008-903-ADM.